

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

5.1.2e

Deadline: 31-3-2021

5.1.2e

Dir. Macro-Eco. Vraagst. en
Arbeidsmarkt
Team Arbeidsmarkt

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

5.1.2e

www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

Datum

2 maart 2021

Aantal pagina's

7

nota

(ter beslissing)

vormgeving Bonus 2021

1 Aanleiding voor deze nota

Aan de Tweede Kamer is in 2020 de toezegging gedaan dat voor 2021 wederom een bonus beschikbaar is van netto € 500. Deze bonus is toegezegd in het verlengde van de bonusregeling 2020 die specifiek bedoeld was als een blijk van waardering voor de zorgprofessionals die een uitzonderlijke prestatie hebben verricht in de strijd tegen Covid-19 in de periode van 1 maart 2020 tot 1 september 2020.

Om een overschrijding in 2021 te voorkomen is naar de Tweede Kamer bericht dat met de sector wordt besproken hoe kan worden gekomen tot een bonusregeling die recht doet aan de waardering voor de zorgprofessional in de strijd tegen Covid-19 die wel binnen het budgettaire kader blijft. Omdat een budgettaire overschrijding als in 2020 niet aan de orde kan zijn, betekent dit automatisch dat de groep potentiële ontvangers moet worden verkleind óf, wanneer de groep niet ingekaderd wordt, dat het bedrag dat per persoon beschikbaar is lager wordt (ook lager dan € 500).

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

- Gaat u ermee akkoord dat de bonus voor 2021 beschikbaar komt voor een kleinere groep zorgprofessionals, waardoor de hoogte van de bonus € 500 blijft?
- Gaat u ermee akkoord dat de groep zorgprofessionals waarvoor een bonus kan worden aangevraagd wordt beperkt door een combinatie van de varianten A (uitsluiten branches), E (uitsluiten ZZP'ers en uitzendkrachten), F (minimum arbeidsduur in de referentieperiode), G (een verlaging van de salarisdrempel van 2x naar 1,5 modaal) en I (uitsluiten niet cliëntgebonden functies)?
- Wanneer u akkoord bent, zal deze variant worden uitgewerkt in een gewijzigde subsidieregeling en kan u de Tweede Kamer hierover informeren.

Vanaf het moment van akkoord is een tijdvak van een minimum van 2 maanden nodig om tot publicatie van de regeling en openstelling van het subsidieloket bij DUS-I over te gaan. Een openstelling van het aanvraagloket voor de nieuwe bonusregeling 2021 bij DUS-I is daarmee naar een eerste inschatting op zijn vroegst medio juni haalbaar.

MEVA-OBF

Kenmerk

1662771-203179-MEVA

3 Samenvatting en conclusies

Beschikbaar budget

Door de overschrijding van het budget in 2020 staat er spanning op de relatie met Financiën. Niet alleen v.w.b. de extra middelen voor de bonus 2020, het werkt ook door bij onze gesprekken over geld voor andere dossiers. Voor de bonus 2021 hebben we dan ook te maken met een strak financieel kader: er is een bruto bedrag van €675 mln euro beschikbaar (dit bedrag ziet op het toekennen van een bonus en de afdracht van de verschuldigde belasting om te komen tot een netto uitkering van de bonus). Bij een netto bonus van 500 euro betekent dat dat 750.000 mensen een bonus kunnen ontvangen. Bij de bonus 2020 is aan 1,144 miljoen zorgprofessionals een bonus toegekend. Dit betekent dat de groep van potentiële ontvangers moet worden ingekaderd of het bedrag per ontvanger drastisch naar beneden wordt bijgesteld. Hierbij is tevens van belang dat we verwachten dat meer zorginstellingen een aanvraag zullen indienen. In de vorige ronde zijn er immers instellingen geweest die niet hebben aangevraagd terwijl zij dat achteraf gezien wel hadden willen doen. Deze groep zal dus in tegenstelling tot de eerste ronde ook een aanvraag indienen.

Opbrengst overleg veld

Met het veld is onderzocht hoe de bonusregeling 2021 anders kan worden vormgegeven, zodat de uitvoering van die regeling binnen het beschikbare budget blijft en recht wordt gedaan aan het doel van de regeling. Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat de communicatie over de bonus bij zorgverleners de verwachting heeft gewekt dat de bonus €500,- zal bedragen. Voorts is gebleken dat werkgevers niet bereid zijn een afbakening te kunnen maken naar doelgroep en dat zij vinden dat de politiek de regie moet nemen op een scherpere afbakening van de regeling. Voor zover werkgevers onder de bonusregeling 2020 wel eigenstandig een afbakening hebben gemaakt, zien zij dit vanwege de discussies die deze afbakening met vakbonden met zich heeft gebracht niet nogmaals zitten. Tenslotte is ook de samenhang met de keuzes in de vaccinatiestrategie en de algehele vraag om een structurele loonsverhoging benadrukt.

Lessen uit bonus 2020

- De bonus wordt door professionals als blijk van waardering gezien. Voor 2021 moet dit gevoel van waardering worden behouden.
- De bonus 2020 geeft ook een gevoel van onrechtvaardigheid omdat er veel medewerkers met kleine contracten ook een bonus hebben gekregen. Het gevoel van onrechtvaardigheid zal bij iedere variant in enige mate blijven/aanwezig zijn.
- Bij de bonus 2020 hebben veel studenten die als uitzendkracht enkele uren zijn ingezet bij een zorgaanbieder ook een bonus ontvangen terwijl de vraag is of dit wenselijk is;
- De verantwoording van de bonusregeling ligt onder een vergrootglas bij de Audit Dienst Rijk (ADR) en de Algemene Rekenkamer (AR). Een heldere afbakening van de bonusregeling 2021 is daarmee een

noodzaak. In dit verband dient opgemerkt te worden dat de zienswijzen van Nederlandse Beroepsvereniging voor Accountants (NBA) en ADR dermate ver uiteen liggen dat niet tot een gezamenlijk gedragen verantwoordingsprotocol kan worden gekomen. Breekpunt is het opnemen van een rechtmatigheidstoets in het protocol. Dit betekent dat VWS tot een protocol zal moeten besluiten dat gebruiker of controleur niet passend acht. Aard en omvang van de bonusregeling draagt eraan bij dat deze bij enige onzekerheid, direct doorwerkt in de toleranties van VWS. Mogelijke consequentie daarvan is dat deze subsidieregeling, daarmee de begroting van VWS en mogelijk de gehele rijksbegroting onrechtmatig wordt geacht, hetgeen een melding aan de Europese Commissie vergt.

MEVA-OBF
Kenmerk
 1662771-203179-MEVA

Voorgestelde variant

In de voorgestelde variant kan alleen een aanvraag worden ingediend door zorginstellingen in de ziekenhuissector en de VVT. Voorts kan dit alleen voor medewerkers die een minimum arbeidsduur in de referentieperiode hebben gewerkt. Hierbij bestaat het risico dat mensen die extra uren hebben gedraaid juist vanwege covid buiten spel worden gezet. Om dit te ondervangen wordt een tenzij bepaling opgenomen waarin de mogelijkheid wordt gegeven om in uitzonderlijke situaties voor iemand die een kleinere arbeidsduur heeft een verklaring op te stellen. In die verklaring moet dan door de werkgever worden aangegeven waarom in dat specifieke geval toch een aanvraag zou moeten kunnen worden ingediend (Nee, tenzij). Voorts worden ZZP'ers, uitzendkrachten en niet cliëntgebonden functies uitgesloten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan managers, stafmedewerkers, maar ook de schoonmaker. Ten slotte wordt de salarisdrempel verlaagd van 2x modaal naar 1,5x modaal.

Met dit voorstel;

- Worden alleen die sectoren meegenomen waarvan wordt verondersteld dat deze het zwaarst zijn getroffen door COVID;
- Wordt vastgehouden aan de bedoeling van de eerdere regeling, namelijk dat de zorgverleners die in de frontlinie hebben gestaan en een uitzonderlijke prestatie hebben geleverd een bonus ontvangen;
- Wordt daarom een minimale arbeidsduur in de referentieperiode gevraagd en worden niet cliëntgebonden functies uitgesloten;
- Wordt vastgehouden aan het bedrag van € 500,- dat in het veld wordt verwacht en waarmee het gevoel van de blijk van waardering wordt vastgehouden;
- Wordt gehoor gegeven aan een duidelijke afbakening vanuit de overheid;

Varianten bonus 2021

In de voorbereidende gesprekken zijn verschillende varianten met werkgeversorganisaties besproken. Deze varianten worden hieronder kort besproken.

Variant A – uitsluiten van een aantal branches binnen zorg en welzijn.

Bij het opstellen van de regeling kan deze beperkt worden door deze alleen open te stellen voor een beperkt aantal – de meest getroffen – branches. Het beschikbare budget biedt de mogelijkheid om aan bijvoorbeeld de ziekenhuissector en VVT een bonus toe te kennen. Met een keuze voor deze

deelsectoren wordt het budget uitgeput en is er geen ruimte voor andere deelsectoren (een kleine overschrijding is bovendien niet uitgesloten). Een tabel met daarmee het benodigd budget per deelsector is opgenomen als bijlage.

MEVA-OBF

Kenmerk
1662771-203179-MEVA

Politieke weging: deze variant kan naar verwachting rekenen op akkoord van Financiën. In de deelbranches ziekenhuizen en VVT zijn de meest urgente covid werkzaamheden terug te zien. Vanuit werkgeversorganisaties wordt echter aangegeven dat in alle deelbranches de tweede golf als intenser wordt beleefd dan de eerste golf. Deze variant zal daardoor naar verwachting weerstand opleveren bij de deelbranches die worden uitgesloten.

Variant B – een lagere bonus per zorgprofessional waarbij (analoog aan bijvoorbeeld de verdeling van het budget bij het stagefonds) het beschikbare budget wordt gedeeld door het aantal aanvragen.

De verwachting is dat het aantal aanvragen in de tweede ronde nog hoger zal zijn dan in de eerste ronde. Uitgaande van de kosten die voor de bonusregeling reeds geraamd zijn, maar van de (grotere) doelgroep die in 2020 heeft aangevraagd zou de hoogte van de bonus rond de 250 euro netto uitkomen.

Politieke weging: deze variant kan naar verwachting rekenen op akkoord van Financiën. Politiek wordt deze variant niet haalbaar geacht, omdat consequent is gecommuniceerd dat € 500 netto wordt uitgekeerd en het terugkomen op deze toezegging zal naar onze verwachting tot veel discussie in de TK en media leiden. Deze variant heeft de ambtelijke voorkeur, omdat deze variant geen onderscheid maakt in deelbranches en budgettair gezien de meest veilige variant is. Het beschikbare budget kan namelijk vanwege het subsidieplafond niet tot een overschrijding leiden.

Variant C – geen bonus maar een nieuwe subsidieregeling t.b.v. de sector zorg en welzijn. Bij deze variant wordt het voor de bonus 2021 beschikbare budget benut voor een eenmalige impuls op een thema dat de gehele sector ten goede komt. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de inzet op onderwerpen als een veilig werkklimaat, een goede begeleiding van nieuwe medewerkers binnen de sector, het opstellen van goede roosters, het verminderen van werkdruk en praktijkvoorbeelden die leiden tot vermindering van de regeldruk.

Politieke weging: deze variant moet nog worden afgestemd met Financiën. Politiek is deze variant uitlegbaar: hoewel de variant inboet op de toezegging van een netto bonus, komt het beschikbare budget de gehele sector ten goede. Het budget wordt ingezet op onderwerpen die een impuls kunnen gebruiken, goed uitlegbaar zijn en waar thans nog geen middelen vanuit de Rijksoverheid voor beschikbaar zijn. Deze variant is niet uitlegbaar naar zorgprofessionals: zij hebben de verwachting dat zij een netto bonus ontvangen. Dit kan gezien de werkdruk die Covid met zich mee brengt demotiverend werken.

Variant D – geen bonus maar eenmalige verhoging van de lonen via de ova in 2022. Bij deze variant wordt het voor de bonus 2021 beschikbare budget benut om eenmalig extra arbeidsvoorwaardenruimte beschikbaar te stellen voor 2022. Dit vergt dat de OVA voor 2022 beleidsmatig wordt

verhoogd en in 2023 beleidsmatig wordt verlaagd. Sociale partners kunnen zelf besluiten hoe ze deze middelen aanwenden.

MEVA-OBF

Kenmerk

1662771-203179-MEVA

Politiek weging: politiek is deze variant lastiger uitlegbaar want de middelen komen pas in 2022 i.p.v. 2021 beschikbaar, er is geen directe link meer met de extra inzet m.b.t. Covid en er zijn aanvullende afspraken nodig met zorginkopers en werkgevers om te zorgen dat de middelen ook daadwerkelijk bij werkgevers terecht komen en vervolgens ook ingezet worden als extra arbeidsvoorwaardenruimte door werkgevers. Ook vergt deze variant dat we de OVA-ruimte 2 keer beleidsmatig aanpassen, wat het objectieve karakter (rekenregel) van de OVA en daarmee het OVA-convenant aantast. Een netto uitkering bij deze variant is bovendien niet mogelijk.

Variant E - zzp'ers en uitzendkrachten uitsluiten;

Bij deze variant komen zzp'ers en uitzendkrachten (derden) niet meer in aanmerking voor de bonus.

Politieke weging: Zowel vanuit de interne evaluatie als vanuit het veld zijn hierover wisselende geluiden gehoord. Vanuit de ziekenhuissector wordt aangegeven dat het toekennen van de bonus aan zzp'ers als een ongevraagde administratieve last wordt ervaren, die vooral vanuit een politieke wens aan hen is opgelegd. Bovendien benadrukken zij de eigen keuze van de ZZP'er om als zelfstandige te werk te gaan. Vanuit de thuiszorg wordt evenwel de zorg geuit dat er zonder inhuur van derden onvoldoende zorgverleners zijn om goede dienstverlening te kunnen leveren. Politiek is deze variant gevoelig, omdat bij de eerste ronde is gebleken dat er veel sympathie is voor met name de ZZp'ers. Deze variant valt evenwel goed uit te leggen vanuit de gedachte dat wij vanuit VWS stimuleren om medewerkers in vaste loondienst en met een bepaald minimum aantal uren in de zorg te laten werken. Bovendien is het aanvragen voor derden fraude gevoelig en niet goed te controleren. Mede gelet op het vergrootglas dat ligt op de verantwoording van de bonus 2021 dient dit zwaar te wegen.

Variant F – onderscheid maken naar minimum aantal gewerkte uren/weken.

In deze variant wordt gekeken naar een minimum aantal gewerkte uren/weken in een bepaald tijdvak. Bijvoorbeeld zes gewerkte weken in een periode van een half jaar. Dat is controleerbaar en levert geen problemen met gelijke behandelingswetgeving op.

Politieke weging: politiek is deze variant uitlegbaar. Het valt goed te beargumenten dat het uitgangspunt wordt genomen dat niet aannemelijk wordt geacht dat iemand die 2 dagen per week werkt een uitzonderlijke prestatie heeft geleverd. Hierbij wordt niet gekozen voor een minimale omvang van het arbeidscontract omdat er grote verschillen bestaan in omvang van arbeidscontracten tussen de verschillende branches. Het nemen van het aantal daadwerkelijk gerealiseerde aantal uren als uitgangspunt is voorts uitvoeringstechnisch niet haalbaar, omdat dit criterium slecht toetsbaar is. Het nemen van een minimum aantal gewerkte uren/weken is uitvoerbaar.

Variant G – ondergrens op 1,5 x modaal

In deze variant kunnen instellingen alleen een aanvraag indienen voor een werknemer indien deze werknemer niet meer dan 1,5x modaal verdient.

MEVA-OBF

Kenmerk
1662771-203179-MEVA

Politieke weging: Deze variant is politiek uitlegbaar.

Als je de inkomensgrens op dezelfde manier formuleert als bij de bonus in 2020, dus: Werknemers tot de salarisschaal waarbij de 1,5x modaal grens vanaf de eerste periodiek wordt bereikt, komen in aanmerking voor een bonus, vallen daarin in ieder geval de gespecialiseerd verpleegkundigen (FWG 55 of evt. 60), verzorgenden (FWG 35) en verpleegkundigen (FWG 40-50).

Variant H - De bonus wordt een co-financiering tussen VWS en werkgever

Met deze variant wordt aan de werkgever een eigen bijdrage per bonusuitkering gevraagd.

Politieke weging: deze variant is politiek lastig uit te leggen, omdat dit kan worden gevoeld als een verschuiving van de 'last' naar de werkgever die hier niet om heeft gevraagd. Ook is het de vraag of de werkgever over voldoende eigen middelen beschikt om aan de bonus bij te dragen. Daar staat tegenover dat het vragen van een eigen bijdrage leidt tot een selectievere keuze van zorgaanbieders, waardoor wordt voorkomen dat de werkgever met behulp van de subsidieregeling 'voor sinterklaas speelt'.

Variant I – selectie op uitsluiten van niet cliënt gebonden functies

Bij deze variant wordt als uitgangspunt gehanteerd dat alleen een aanvraag kan worden ingediend voor zorgmedewerkers die in direct cliënt gebonden functies werkzaam zijn. Hierbij vallen daarmee bijvoorbeeld managers en stafmedewerkers buiten de reikwijdte van de regeling.

Politieke weging: Politiek is deze variant uit te leggen, omdat de bonus initieel ook was bedacht vanuit de 'handen aan het bed' gedachte. Een brede toekenning zoals aan de orde bij de bonus van 2020, waarbij verhalen bekend zijn dat ook de boekhouder en secretaresses zijn meegenomen in de toekenning van de bonus worden hiermee ingeperkt. Het risico bestaat evenwel dat werkgevers de term cliëntgebonden erg ruim interpreteren net als bij de vaccinatiestrategie. Dit vergt een scherpe formulering van dit criterium.

4 Draagvlak politiek

Aan de Tweede Kamer is in 2020 de toezegging gedaan dat voor 2021 wederom een bonus beschikbaar is van netto € 500. Deze bonus is toegezegd in het verlengde van de bonusregeling 2020 die specifiek bedoeld was als een blijk van waardering voor de zorgprofessionals die een uitzonderlijke prestatie hebben verricht in de strijd tegen Covid-19 in de periode van 1 maart 2020 tot 1 september 2020.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

De bonus 2020 is breed aangevraagd. Zo breed dat bijna iedere zorgprofessional binnen zorg en welzijn de bonus heeft ontvangen, waarmee de bonus het karakter heeft gekregen van een generieke beloning. Het is aannemelijk dat de verwachting bij zorgprofessionals leeft dat zij die de bonus in 2020 hebben ontvangen, ook in 2021 voor de bonus in aanmerking

komen. De roep om een structurele loonsverhoging vanuit de sector is daarmee verwezen geraakt met de bonusregeling. Voor een uitvoering van de bonusregeling 2021 binnen het beschikbare budget én de oorspronkelijke doelstelling van de regeling is het dan ook noodzakelijk dat de bonusregeling 2021 in de communicatie wordt losgekoppeld van het vraagstuk inzake de structurele loonsverhoging.

MEVA-OBF

Kenmerk

1662771-203179-MEVA

6 Financiële en personele gevolgen

N.v.t.

7 Juridische aspecten en haalbaarheid

N.v.t.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Afgestemd met WJZ, FEZ en DUS-I.

9 Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

10 Toezeggingen

Zie kopje draagvlak politiek

11 Fraudetoets

n.v.t.

5.1.2e

5.1.2e